

A Tanácsköztársaság próbálta meg először eltörölni a vármegyerendszert

2022 június 23. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Ezért hűzöngenek a balosok!

Szent István király uralkodásának idejéből eredeztetjük a magyar vármegyéket, melyeket 1950-ben számoltak fel. A Tanácsköztársaság idején próbálták meg először eltörölni a vármegyerendszert, majd a kommunista államhatalomnak sikerült ezt ténylegesen véghez vinnie. A Magyarországtudományok Intézet szerint üdvözlendő eredmény a megyék vármegyékké történő átnevezése.

A magyar közigazgatás alapját kilenc és fél évszázadon keresztül a vármegyék alkották, történetük nagy részében egyben az önkormányzatiság fontos összetevői is voltak

– hívta fel a figyelmet [ma megjelent tanulmányában](#) a Magyarországtudományok Intézet.

Emlékeztettek: A magyar nemzeti hagyományok tiszteletének jeleként az 1949-től Legfelsőbb Bíróságnak nevezett szerv 2012-ben visszavonta régi, történelmi elnevezését, így ismét Kúriának hívjuk a legmagasabb bírói fórumot.

Szerintük a folyamat következő lépése a megyék vármegyékké történő átnevezése, a nemzeti hagyományokat fontosnak tartók számára üdvözlendő eredmény.

A Magyarországtudományok Intézet ezzel együtt hangsúlyozta azt is, hogy a 2023-tól visszaállítandó vármegye elnevezés nem magyar sajátosság.

– Angol, kanadai, holland és dél-afrikai példák bizonyítják, hogy a hagyomány tisztelete, az összetartozás tudatának erősítése, a nemzeti szuverenitás hangsúlyozása egyben civilizációs és kulturális érték, a demokratikus intézményrendszer erősítésének eszköze is – hívták fel a figyelmet.

A vármegyékről azt írják, hogy még Szent István előtt alakíthatták ki az elnevezéseiket:

Valószínűleg még Árpád korában, az Árpád által a vezéreknek vagy nemzetségeknek adományozott területi egységek lehettek az alapjai az istváni vármegyerendszernek, melyek a honfoglalás korában még családi-vérségi-nemzetségi alapon szerveződtek

– fogalmaztak. Rámutattak arra is, hogy a vármegyék kialakulásában földrajzi tényezők is szerepet játszottak, gyakran igazodnak folyók vízgyűjtő területéhez vagy az Alföldön a folyók által határolt egységekhez.

Az újkorban 64 vármegye (63+Fiume) volt Magyarországon, melyek a következők:

– A vármegyerendszer hivatalos kialakítását Szent Istvánhoz köthetjük, aki területi alapon szervezte meg az ország közigazgatását.

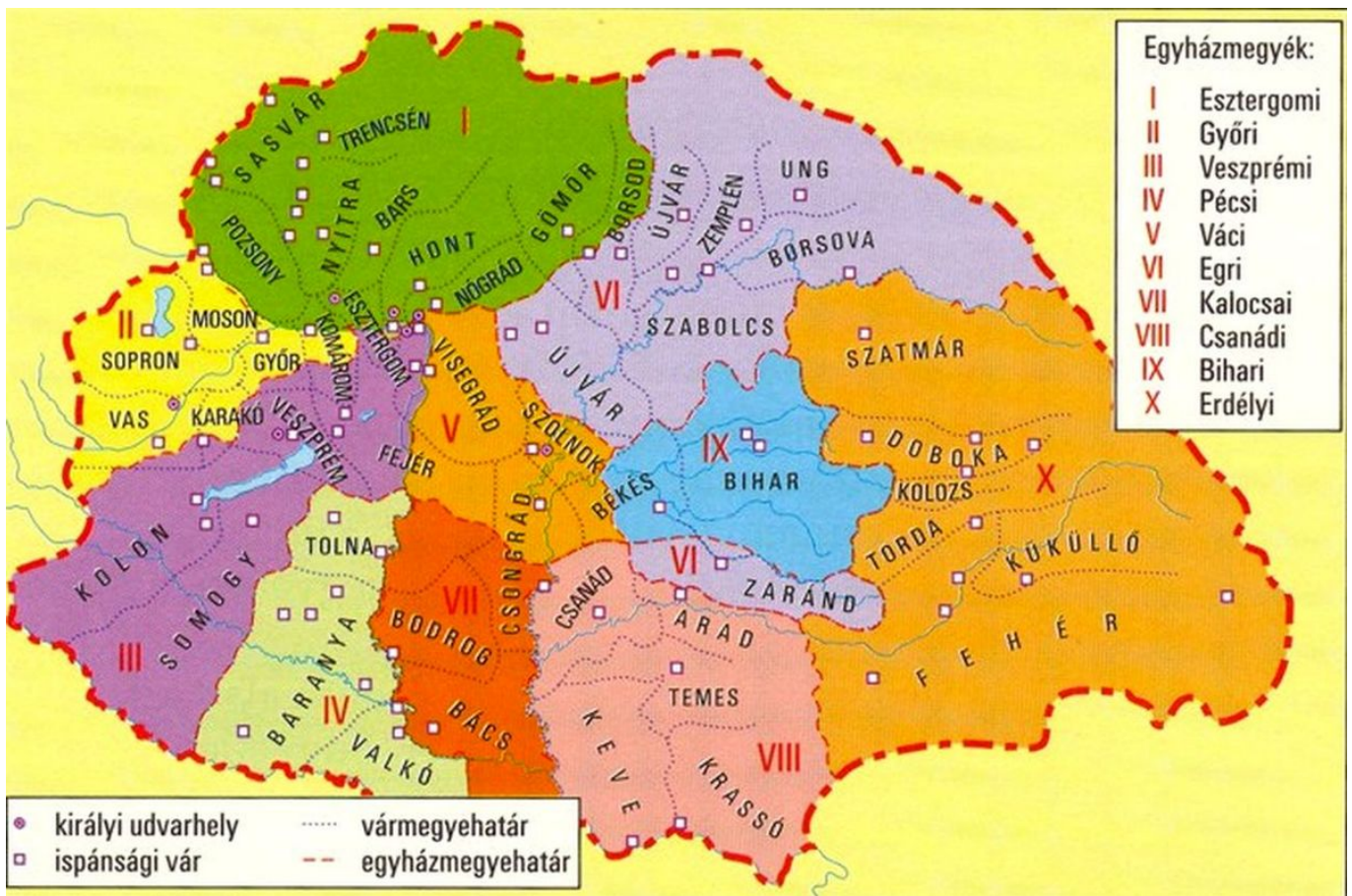
Minden vármegye központja értelemszerűen egy vár volt, melyhez tartozó birtokok alkották a vármegye területét. A vármegyék Magyarország teljes területét lefedték, a közigazgatás ezáltal mindenütt biztosított volt – foglalta össze tanulmányában a Magyarságkutató Intézet.

Rámutattak: azt nem tudjuk pontosan, hogy Szent István korában hány vármegye lehetett, viszont az valószínű, hogy

nagyobb területi egységek voltak, tehát kevesebb vármegye lehetett, mint az újkorban

– aztán a középkor folyamán aprózódnak szét ezen területi egységek, ahogy egyre több vár épül, egyre több vármegye is lesz.

Szent István korában valahogy így nézhetett ki a vármegyerendszer – melyeket egy nagyobb egység az egyházmegyerendszer nagyobb területi egységeibe tömörített:

Szent István csaknem ötven vármegyét szervezett meg, ezek területe és száma is változott a későbbiekben, de maga a rendszer beváltotta a hozzá fűzött reményeket, így tartósnak bizonyult.

A vármegye kifejezés már I. (Szent) László király törvényeiben megjelent. A harmadik könyv első fejezete így szól:

... a király követe menjen minden vármegyébe és a kiket közönségesen röknek neveznek, azok századosait és tizedeseit mind az alattok valókkal egyetemben összehíván, parancsolja meg nekik, hogy valakit tolvajság vétkében tudnak, valljanak reá; és ha azok, a kire rávállanak, próbával akarják megbizonyítani ártatlanságokat, adassék meg nekik a próba.

A lovagkirály időben első, később mégis harmadik sorszámot kapott törvénykönyvének 1077 körülre datált szövege már a korábbi katonai feladaton is túlmutat,

a vármegyét bíraskodási egységnek is tekintette.

– Az oszmánok magyarországi hódításai idején a vármegyék képezték a védelem gerincét, a kiállított katonákon kívül a személyükben hadra kelt nemesek is ide gyülekeztek. Az egyes végvárok katonáinak ellátása, karbantartása és építése erre kijelölt vármegyék feladatát képezte, de a vármegyék saját katonasága is rendszerint részt vett az összecsapásokban – írták.

Hozzá tették: a vármegyék identitásának alakulásában fontos sarokpontot jelentett az önálló címerhasználat XVI. századi elterjedése, illetve a vármegyei törvénykezés helyének állandósulása révén kialakuló vármegyei székhelyek megjelenése.

– A vármegyerendszer reformjának kérdése a XVIII. század második felében is felmerült. II. József radikális megoldással próbálta abszolutisztikus uralmi elképzeléseit megvalósítani. Rendeleti úton a vármegyéket 1785-ben tíz körzetbe osztotta be, amihez a következő évben három erdélyi körzet is csatlakozott. A vármegyei autonómia megszűnt, a választott tisztségviselők helyére királyi kinevezettek kerültek, a kerületek élén viszont olyan kiváló hazafikat találhatunk, mint Teleki Sámuel vagy Széchenyi Ferenc – mutatott rá a Magyarságkutató Intézet.

Ez a próbálkozás éppen a vármegyék ellenállása miatt omlott össze, mert nem természetes fejlődés eredménye volt, hanem felülre kényszerített rendszer. Kudarcát belátva II. József halálos ágyán ezt a rendelkezését is visszavonta.

– Az ország törvénykezésében a vármegyék nagyon fontos szerepet játszottak. A képviseleti országgyűlésekre vármegyénként küldtek követeket a nemesek. A diéta alsóházának többségét ezek a vármegyei követek alkották, akiknek rendkívül fontos szerepük volt a reformkori országgyűléseken.

Nemzetünk olyan nagyságait találhatjuk a vármegyei követek között, mint Deák Ferenc, Kölcsey Ferenc és Kossuth Lajos

– írta a Magyarországtudós.

Felhívták a figyelmet arra, hogy az 1848-as polgári átalakulás a vármegyéket továbbra is a közigazgatás és az önkormányzatiság mellett a központi akarat érvényesülésének területi egységének tekintette.

A vármegyék erejét jól mutatja identitásképző szerepük, amely töretlen maradt hosszú évszázadokon keresztül.

– A vármegyék száma, területe többször változott, a tartós állapotot a kiegyezést követő rendezés hozta el, amely 1876-ban kezdődött és 1881-ben véglegesítette a 63 vármegyét és a magyar tengermelléket (Fiume). A vármegyéket a törvényekben ekkoriban már gyakran rövidebb formában, megyének nevezték a törvényekben is, ez azonban nem érintette a hivatalos elnevezést, az továbbra is vármegye maradt – szól a történelmi összefoglaló.

A Tanácsköztársaság törölte volna el elször

– A vármegye erejét jól mutatja, hogy a Tanácsköztársaság 1919. június 23-án elfogadott alkotmánya további rendezésig a régi közigazgatási rendszert hagyta érvényben.

A szövegben a vármegye helyett a kerület, illetve megye kifejezés szerepel,

de hivatalosan és a köznapi használatban a vármegye használata megmaradt – írta a Magyarországtudós.

Ráműtettek:

A vármegyék rendszerére a trianoni diktátum jelentős hatást gyakorolt. A közigazgatási beosztás figyelembevétele nélkül Magyarországra kényszerített diktátum következtében rendezni kellett a területi beosztást és a vármegyék székhelyét, amire 1923-ban került sor.

– A rendezés ideiglenes jellegét hangsúlyozva a töredékvármegyékből összevont új egységek neve után „közigazgatásilag egyelőre egyesített” megjelölést tettek. A Magyarországhoz 1938 után visszakerült területeket ebbe a rendszerbe illesztették be. Az 1945-ben felállt Ideiglenes Nemzeti Kormány rendeletben állította vissza az 1938-as állapotot, egyben megszüntette az ideiglenességre utaló megnevezést – foglalták össze.

A vármegyerendszert végül a II. világháború után Magyarországon állandósuló kommunista államhatalom szüntette meg ténylegesen. Ahogy a Magyarországtudós Intézet tanulmányában fogalmazzuk:

A szovjet mintára megalkotott 1949. évi XX. törvény, a kommunista alkotmány, hivatalos nevén a Magyar Népköztársaság Alkotmánya V. fejezete rendelkezett az új államhatalmi berendezkedésről: „29. § (1) A Magyar Népköztársaság területe államigazgatási szempontból megyékre, járásokra, városokra, községekre tagozódik.”

A vármegye elnevezésének megszüntetésével együtt az önkormányzatiság is sírba szállt a vörös csillag árnyékában.

– jegyezték meg.

www.magyar nemzet.hu

– A tizedesek és századosok említése hierarchikus elrendezésre utal. A vármegye ekkoriban a király akaratára

érvényesítésének eszköze volt, ezért a XI–XII. században királyi vármegyének nevezzük – mutatnak rá.

A nemesi vármegyék

– A királyi vármegye átalakulását a XIII. század hozta el. A társadalmi változások a nemesi jogok kiformalódásához és az azt birtoklók erejének növekedésével ekkor értek meg a vármegyék átformalására. A változásokat a zalai szerviensek számára 1232-ben kiadott kehidai oklevél jelzi, ami egyben

a királyi vármegye nemesi vármegyévé való átformalódását is mutatja.

A királyi fennhatóságot a vármegye élén álló megyésispán biztosította, de a nemesek által választott alispán szerepe a vármegye önkormányzatiságát jelzi – olvasható a publikációban.

Az Árpád-kor és a magyar Anjou-k letnése után értékelődött fel a vármegye katonai szerepe.

I. (Luxemburgi) Zsigmond kezdeményezésére az 1397-ben a temesvári országgyűlésen elrendelték, hogy a földesurak vagyonának mértéke szerint kellett katonákat állítania

– hívta fel a figyelmet a Magyarorsággal.

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lajkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lajk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

